

P.V. Lund

Bækkevang 15, 2800-Lyngby

FOLKETINGETS KULTURUDVALG

30.sept. 2006.

Christiansborg, 1218 Kbh. K.

Kulturudvalget

KUU alm. del - Bilag 3

Offentligt

Ang. flytningen af Handels-og Søfartsmuseet på Kronborg

Dette museum har som måske bekendt fået sin opsigelse fra Kronborg Slot, hvor det har haft til huse ca.100 år.

Hvorfor nu det? Iflg. Slotsstyrelsen bør det ikke være i et gammelt slot. Her kan refereres til bl.a. Louvre Museet, der også rummer en maritim afdeling, og til The National Maritime Museum i Greenwich.

I en tid, hvor bølgerne går meget højt om nedskæringerne på områderne vuggestue, børnehave, fritidshjem samt evt.ældreområdet virker det nærmest amoralsk at koste H.& S.Museet ud af Kronborg, hvilket p.t. er anslået til omkostninger for ca. 200 mill.kr.

Hvilket ingen vil betale.

Det er derfor op til regering og folketing at få standset denne opsigelse, og i første omgang at få standset den. (udskudt).

Det siges også, at museet ingen udviklingsmuligheder har i de ca. 2.000 m² udstillingsareal og ca. 1.000 m² administrationsareal, som det nu har (efter gradvist at blive skubbet ud), og at man derfor har kastet sine øjne på det ofte omtalte værftsområde efter nedlæggelsen af Helsingør Skibsværft, - på en tidligere dok, der er fyldt med vand, men som sikkert har rester af tungmetaller etc. fra værftsarbejdet, bl.a. af nitterdrengene, liggende på bunden.

- Heller ikke her er det lykkedes at få nogen til at betale. Da det ikke er lykkedes mig at skabe fuld klarhed over, om dir.Hans Jeppesens ønske i virkeligheden er at komme ud af Kronborg, og her erindres forh.direktør Henningsens erklæring om, at Kronborg er det idéelle sted for et søfartsmuseum (og handels), hersker der usikkerhed her
- Til orientering om museets tilblivelse vedlægger jeg min artikel derom i anledning af H.& S.Museets 50-års jubilæum. Dette skete, da min far, stifteren, E.F.Svitzer Lund, efter sin inspektør-tid på Frederiksborg Museet af regeringen fik valget mellem det gamle Frederiks Hospital (Kunstindustrimuseet nu) og Kronborg, hvilket ifølge POLITIKEN villr blive en opgave så umulig som at flyve til månen,

MODTAGET

- 3 OKT. 2006

Parlamentarisk Afdeling

Folketingets Kulturudvalg

begge dele skete!

Iflg. det oplyste udskrives der nu en arkitekt konkurrence om en bygning udenfor Kronborgs volde til museet; hertil bemærkes, de titusinder besøgende fra alverdens lande, der hvert år strømmer til Hamlets slot med fører en ret omfattende og trættende vandring. Skal disse nu måske for fremtiden interessere sig for et besøg på et søfartens og handelens museum udenfor museene, vil besøgstallene sikkert indskrænke sig til folk, der har speciel interesse i søen m.m.

Hvad enten de store planer om at tilbageføre Kronborgs omgivelser til dem, der var før værftet åd sig mere og mere ind på området, en dag bliver realiseret, skulle det ikke være noget til hinder for at bevare H.& S.Museet på selve slottet (måske undtaget gennemgangen i kirken, som kom til senere end min fars tid), i hvert fald kernen af museet, hvor det jo har en vis hævd - og så udviklingsmulighederne findes evt. et sted på det gamle værftsområde.

Kronborg som kongeslot kunne jo aldrig have ladet sig gøre uden indtægterne fra Danmarks handel og søfart (bl.a.Øresundstolden) Og ønsker man at se slottets sale, ja så kan man blot besøge Frederiksborg Museet, der giver et rigt billede af de historiske perioder, incl. udstillingen om Tordenskjold, hvis portræt ~~min~~ far også kæmpede en hård kamp for at sikre til landet.

DERFOR STANDS DENNE OPSIGELSE PR. ÅR 2007 overfor Slotsstyrelsen,
resp. FORELØBIG FÅ DEN UDSAT!

MEN DET HASTER!

Med venlig hilsen

P.V. Lund

Vedl.artikel fra Berl.Tidende.

En mand og hans museum

E. F. S. Lund, der fik ideen til søfartsmuseet på Kronborg og gennemførte den

I dag fejrer man Handels- og Søfartsmuseet på Kronborgs 50 års jubilæum, og der har da også i den senere tid flere gange været pressemøntale af den forestående begivenhed.

Når man i dag færdes rundt på bastionerne omkring Kronborg, gør vel de færreste sig nogen tanker om den kamp, der gik forud for det gode, det er, frit at kunne færdes i det dejlige slots umiddelbare omgivelser, hyadenten man er turist eller en af folket, — fremfor at blive råbt an af vagtposter og afkrævet partoutkort for ophold på militært område, således som det engang var skik.

På selve slottet herskede der naturligvis de samme forhold, thi der var ingen, der forærede Handels- og Søfartsmuseet lokaler uden modstand, ej heller gik det af sig selv, at de gamle kanoner på bastionerne under den 1. verdenskrig blev kørt tilbage, væk fra deres synlige stillinger, for at undgå at virke provokerende, selv om kanonerne var ganske uskadelige, eller af afhentning af grus og sten rundt Kronborgpynten blev stoppet og i stedet, at glaciserne blev gjort forsvarsdygtige mod havets stadige sæden sig ind på pynten, at de uskønne militærbarakker blev sløjfet og sidst men ikke mindst, at Kronborg blev endelig fredet som militær belægning ud fra synspunktet, at slottet var en utidssvarende kaserne, der ilmed med de utallige trækkanaer, meget træværk, brug af åben dv, med soldaternes tobaksrygning osv. udgjorde en stor fare for debrand; og ved flere lejligheder ar der da også skorstensild, såles i østre fløj i vinteren 1918-19.

★ ★ ★

LENE kæmpede en mand for at omskabe en mishandlet bygning, — der dog var nationens perntil et folkets eje, nemlig E. F. Lund. Med de bedste forudsætninger fra sit tidligere virke inden museumsverdenen, dels ved Rosborg samlingerne og senere ved Frederiksborg Museet gik Lund ang med sin opgave: at få slottet dets udenværker fredet samt at øtte et museum for søfarten og idelen på dette sundtoldens slot, idé Lund allerede havde fået kring århundredskiftet, og som a var blevet kraftigt næret af s-Lund, — men som også var eret af Worsaaes kamp for at ikre Rosenborg, og ud af et ammer så at sige, at skabe rgsamlingen, som Lund hav-

geringer for at få saneret slottet. Lige fra J. C. Christensen, N. Neergaards ministerium I og II, Zahles ministerium I og II, Klaus Bernsten samt sidst Thorvald Staunings 2 ministerier.

Foruden disse statsministre og forskellige fagministre skal nævnes en, som det lykkedes Lund med al sin evne til at gøre folk interesseret i sine planer og få til at gå varmt ind for ideen, nemlig handelsminister Christoffer Hage, der sad i ministeriet Zahle til 1920, og

E. F. S. Lund, stifter af Kronborgsmuseet.

som tillige var ordfører for finansudvalget.

Hage fik ministerkollegerne og rigsdagsmændene med op på Kronborg for at føre sagen igennem. Det var imidlertid ikke blot det at få gjort de forskellige politikere og andre interesseret i planerne, men også at få krigsministrene gjort begribelig, at Kronborg måtte opgives som kaserne, ikke mindst af førnævnte grunde, og lidt efter lidt fik han ved hjælp af pressen, den indenlandske som den udenlandske, realiseret sine planer. Over for Lund udtalte et selskab af udenlandske pressefolk, som han havde fået op på Kronborg, deres bedste ønsker, »good luck for the mission you have undertaken«, som engelske pressefolk sagde.

★ ★ ★

DETINGELSEN for museet for Bhandelen og søfarten var, at Lund selv skulle skaffe et betydeligt beløb til veje, mod så til gengæld at staten ydede sin part, — i sig selv en betydelig indsats, ikke mindst inflationsperioden efter den 1. verdenskrig med bankkrak, og mange virksomheders konkurs taget i betragtning, men Lund, der var i slægt med Søren Kierkegaard og dermed også med den berømte huleforsker, professor Peter Vilh. Lund fra Lagoa Santa i Brasilien og havde

nådigst blev lukket ind. Midlérne til anskaffelser var som sagt begrænsede, og hvad var det for et museum, Lund var ved at bygge op? Ganske vist havde man hørt om søfartsmuseer i London, og der var rigtig nok også en afdeling af Louvre i Paris, der husede nogle gammeltdags orlogsmænd, men kunne et lille land stille noget op, der kunne gøre indtryk på besøgende? Men Lund blev imidlertid ved sit!

For et land, hvis flåder engang har erobret England, hvis konger har besejlet Nordkap i eget farvand, regeret over kolonier i begge Indier og Afrika og er forenet med Grønland, er havet ingen grænse, men forbindelsen med den større verden. Et hjemsted for minderne fra Danmarks historie på havene er en national nødvendighed, og med rette må Kronborg anses for det mest egnede sted, og hvad selve rømmingen af slottet angik, da herviste Lund bl. a. til, at Frankrig selv midt under krigen 1914-18 opgav at benytte slottet i Carcassonne som kaserne af hensyn til det gamle kastels betydning som historisk mindesmærke.

★ ★ ★

GRADVIS lykkedes det imidlertid Lund at få nedkæmpet tvivlen. En person skænkede gaver, hvilket medførte, at en anden også lod kære personlige minder overgå til dette ny museum. Der kom således gaver fra kolonibestyrere på Grønland, Knud Rasmussen og Lauge Koch gik ind for ideen, grønlandsamlingerne lige fra hundeslæder m/ forspand til modeller af huse og kirker deroppe med trædukker indvendig til malerier af Harald Moltke »Fra Melvillebugten« osv. Genstande fra Em. Svitzers Bjergnings-Entreprise, deriblandt en buste af Svitzer, (Svitzer var bedstefader til Lund), ... samlinger fra de tidligere Dansk Vestindiske Øer, Trankebar, Kina, Siam osv. osv. ... blev opbygget, og sidst, men ikke mindst samlingen af nautiske instrumenter og Tycho Brahe samlingen — og navne som kustode Mortensen fra Det kgl. Bibliotek, der huskes i forbindelse med Rundetårnsamlingen.

STOFSTEDET

SOMMER-UDSALG fra I MORGEN kl. 9

SILKETWEED

140 cm for 22.50 nu pr. m. 5⁰⁰

Silkelærred

130 cm br. ensfarvet flere farver 14.50

nu 10⁰⁰

Terylene

140 cm br. ensfarvet og farvet 25.50, 19.95

12⁰⁰

SILKELÆRRED

7.95

rum

essor Strömgren, hvis ene søn blev astronom, i dag i USA. Kortoren for Navigationsskolen, for arkivet, koffardifolk og folk orlogsmarinen, og rederiet C. K. sen, samt en lang række rederindres.

LUND havde fået ret, i løbet af 15 år var der her skabt en virkelig turistattraktion, samlinger, der som Lund arbejdede på, engang skulle udgøre verdens største handels- og søfartsmuseum. Folk fra udlandet kom til Kronborg for at studere udformningen af den slags museer, således daværende marinemaler Gerh. Albe, den senere direktør for Sjøfartshistoriska museet i Stockholm, der i dag har sin egen bygning på en holm i Stockholms skærgård og beskæftiger 60 mennesker, fra Frau-

krig Monsieur Charliat, førende tonk fra Holland, og der førtes en livlig korrespondance med udenlandske tilsvarende museer.

Familien Jacobsen omfattede Kronborg med stor interesse, senest direktør Helge Jacobsen, og Ny Carlsbergfondet ydede ved flere lejligheder betydelig støtte, således ved ridder-salens restaurering, forhold Lund i høj grad var delagtig i.

Ved jubilæet skal også mindes en mand, der bistod Lund på mangfoldige områder, nemlig afd. kustode August Nielsen, og skønt invalideret på det ene ben efter en jernbaneu-

passé på museet, vise tal og med sin praktiske sans snedker at være med til billedophængningen o.lign. fik han til sin hjælp kusto- hausen og vikarierende kusto-

★ ★ ★

JEG har måske trættet med nogle historiske facter er jo et spand af tid, man var voksne for 30 år siden, borte eller de husker ikke mere der gik forud for Kronborgs se til det danske folk.

Når glade turister fra ind-

en mand

en glad mand

Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg
Minnesalen

Et af museets oprindelige lokaler paa 1. sal med loftmalerier og en smuk kamin.

land i dag sidder bænkedede med deres te eller kaffe med wienerbrød og kager paa den lille restaurant paa Würtembergs Ravelin uden for voldgraven efter et besøg paa slottet, tænker de næppe paa den kamp, som én mand engang førte, for at de kunne få en god dag paa et af Danmarks skønneste steder, KRONBORG.

Da Lund i 1928 døde, kunne han efterlade samlinger, der allerede dengang var internationalt kendt, og i en ramme, som ikke fandtes mange andre steder, hvis der i det hele taget var sådanne steder.

I dag befinder en del af samlingerne sig i andre mindre sale end oprindelig planlagt, således er hovedindgangen i tårnet borttaget til andet formål, Dronningesalen, Parolesalen også mistet, rent bortset fra vejen, der fører ind til selve slottet, hvilken vej er blevet mere og mere trængt af andre interesser. — Dog turiststrømmen vokser og vokser. Den arv, som Lund efterlod sig i sin tid, forpligter til stadig udvidelse. Der er opgaver nok, så sandt som Merkur står ved indgangsportalen til slottsgården, må man ikke blive ved handelen for ca. 60 år siden: automatiseringen og databehandlingsmaskiner etc. vil meget snart skabe andre forhold inden for søfart og handel. Den nuværende ledelse, der hele tiden bør være i nøje kontakt med det praktiske livs folk, selv

historiske sysler kan ikke undværes, og de gamle arkiver, der har været i slottet, bør have et fundament som Lund har grundlagte. Modtænkningen mod byer og byer bliver udbygget ved automatiseringen bliver præledede, kan måske erhverves til museet, endskønt det må indrømme at mange byer rundt om i landet også har taget ideen om søfartsmuseet op, og derfor betyder konkurrence. Handelsarkiver bør ikke, som det har været tilfældet, blive i slottet, men i Slots-Capellet...

Den til Fortællende med de

Kongelige Brevbøger privilegerede

Berlingske politiske og Avertissements-Vidende.

Det stod i Avisen

1.-15. august

For 200 Aar siden

— 12. August 1765. Parma, den 22de Juli. Vi have med ikke ringe Bestyrelse erfaret Infantens vores Hertuges ufornodentlige Dødsfald. Aarsagen til hans Dødsfald tilregner man en Styrning, som hans Hest gjorde med ham paa Jagten. — Turin 24de Juli: Infant-Hertugens af Parmas Dødsfald har sat vores Hof i yderste Sorg.

For 175 Aar siden

— 2. August 1790. Stockholm, den 20de Juli: Tilkommende Torsdag bliver i denne Kongl. Residensstadts samtlige Kirker sunget Te Deum for den vigtige Sejer, som Hs. Majestæt Kongen den 9de hujus tilfægtede sig over den Russiske Storflaade. — 2. August. Berlin, den 27de Juli: I denne Aften har man faaet den glædelige og tilforladelige Efterretning, at der i Reichenbach er den 25de imellem vort og det Wienske Hof undertegnet en Convention, hvis Punkter vel endnu ikke ere bekendte, men i hvilke en Vaabenstilstand imellem Østerrige og Preussen er for det første bestemt. — 6. August. Slesvig, den 1ste August. Afvigte Løverdag den 31te Julii gik Hs. Kongel. Høiheds vor dyrebareste Kronprindses høitidelige Copulation med den Durchlauchtige Prindsesse Maria til Hessen for sig her i Slots-Capellet...

— 9. August: Paris, 8de August. La France finder det for de Dansksindede gunstige Udfald af Valgene paa Als meget vigtigt lige over for Frankrigs officielt udtalte Ønske om en løsning af Spørgsmaalet angaaende Hertugdømmerne i Overensstemmelse med Befolkningens Ønske.

For 75 Aar siden

— 6. August 1890: En amerikansk Morder, der var dømt til Døden, er i Fængslet i Auburn blevet henrettet med Elektricitet.

For 50 Aar siden

— 3. August 1915: Premierminister Goremykin har i den russiske Duma bebudet Ændring af Aand og Form i Landets Administration og bebudet friere Styre i Polen. — 6. August: Russerne har opgivet Warschau og Ivangorod. — 7. August: Et Møde paa Sct. Thomas i Dansk Vestindien har vedtaget en Protestresolution mod Neger-Agitatoren Hamilton Jackson. — 12. August: Paa Østfronten fortsætter Russerne langsomt Tilbagetoget. — 13. August: Der er paabegyndt en Indsamling til Tilvebringelse af en Flyvemaskine til Brug for de jydskke Tropper. — 15. August: I Gaar Eftermiddags...

Tidligere over Boh fessor i f dagogik son har i sendt sin under tit bilder, h foranledi artikel a Giertz ta gijøse prof handling

DET er forunder kan lade sig n alvorligt at søge e på, hvad de bety står en begribelig ved!

Med disse ord ta dens stridsmand h situation i nutides læse i Malte Jacd som udkom i slutni titlen Minnesbildt anden skulle være Malte Jacobsson er farten oplyses, at landshøvding over fessor i filosofi og f

SNART firs år ga Andshøvding bli ge over et dårligt tet liv i denne eri dernes kavalkade r af med nogle be det moralske og r kompleks.

Uhyre ærligt bek professor, at den, so fulde af hverdager lader spørgsmålene ning hvile. Således ham selv gennem i nu er eftertanltime er han stødt påhd. En avisartikel, bisk er det undersø k Jacobsson er løbnd mening? Er der som står bag vort er vi blot produke